

Секція 2
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИКИ

Бегалов Євгеній Павлович, здобувач науково-дослідної лабораторії з проблем експертно-криміналістичного забезпечення навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ

**НЕЗАКОННЕ ПЕРЕПРАВЛЕННЯ ОСІБ
ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ
ОРГАНІЗОВАНОЮ ГРУПОЮ ЯК СПОСІБ
УЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ**

Охорона кордону є невід'ємною складовою загальнодержавної системи забезпечення національної безпеки України, її суверенітету і територіальної цілісності. Зброя, наркотики, торгівля людьми та нелегальна міграція нині стали одними з найбільш суспільно небезпечних видів злочинної діяльності організованих злочинних угруповань [1, с. 167].

Під незаконним переправленням осіб через державний кордон України слід розуміти дії, які полягають у безпосередньому перетинанні суб'єктом злочину державного кордону України разом з особами (за їх згодою або без), яких він переправляє без встановлених документів чи дозволу відповідних державних органів [2, с. 973].

Незаконне переправлення осіб через державний кордон України, вчинене організованою групою – є найбільш небезпечним способом вчинення цього злочину. Тому не випадково законодавець у ст. 332 КК України передбачає найсуворішу санкцію за його вчинення саме таким чином. Так, згідно з ч. 3 ст. 332 КК України, особа підлягає кримінальній відповідальності за дії, передбачені ч. 1 ст. 332 КК України, якщо вони вчинені або організованою групою, або з корисливих мотивів. Злочин буде визнаватися вчиненим організованою групою, якщо в його готуванні або вчиненні брали участь декілька осіб (три і більше), які попередньо зорганізувалися у стійке об'єднання для вчинення незаконного переправлення осіб через державний кордон України та іншого (інших) злочинів,

об'єднаних єдиним планом з розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану, відомого всім учасникам групи [3].

Криміналістична наука розглядає спосіб вчинення злочину, як складне явище дійсності на основі пізнання закономірностей його формування, причин і форм його повторюваності для розробки прийомів і методів виявлення, збирання та дослідження доказів у кримінальному провадженні. Криміналістичне значення способу вчинення злочину визначається специфікою виникнення доказів у процесі відображення події злочину в зовнішньому середовищі. Аналізуючи певний спосіб вчинення злочину можна висунути версії, де і які сліди можуть бути залишені, а виявивши сліди злочину можна припустити, яким способом його вчинено.

Як відомо, злочин визнається вчиненим організованою групою, якщо в його готуванні або вчиненні брали участь декілька осіб (три і більше), які попередньо зорганізувалися у стійке об'єднання для вчинення незаконного переправлення осіб через державний кордон України та іншого (інших) злочинів, об'єднаних єдиним планом з розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану, відомого всім учасникам групи. З цього випливає, таке:

1) для організованої групи потрібна участь трьох чи більше осіб, які відповідають вимогам суб'єкта злочину;

2) організованій групі притаманне те, що її учасники зорганізувалися у стійке об'єднання для вчинення одного чи більше злочинів. Стійкість групи є оціночним поняттям і має враховуватися щоразу з урахуванням конкретних обставин справи. Стійкість організованої групи, як її ознака, свідчить, що між учасниками існують досить стабільні відносини у зв'язку з підготовкою або вчиненням злочину (злочинів). Для визнання групи організованою тяжкість злочину, до якого готується ця група чи вчиняє його не має значення;

3) організована група завжди повинна також характеризуватися такими ознаками, як об'єднання всіх дій співучасників єдиним планом, причому, їхня діяльність спрямована на досягнення останнього, тобто підготовка і вчинення злочину (злочинів), як кінцевої мети плану цієї групи. Організована група повинна також характеризуватися такою

ознакою, як розподіл функцій учасників групи. Це може бути як розподіл функцій з точки зору ст. 27 КК (види співучасників), коли, крім виконавців, співучасниками злочину є організатор, підбурювач, пособник, так і розподіл технічних функцій вчинення злочину співвиконавцями;

4) для наявності організованою групою необхідно, щоб план її діяльності був відомий усім учасникам групи. Тобто, кожен із співучасників групи має усвідомлювати план її діяльності. На стійку організовану групу може вказувати значний часовий проміжок її існування та неоднократність вчинення злочинних актів незаконного переправлення осіб незмінним складом учасників. Узгодженість дій учасників групи виражається не тільки в плануванні злочинів, розподілі ролей, спільному здійсненні підготовчих заходів, цілеспрямованих діях при здійсненні конкретних незаконних переправлень осіб через державний кордон України, але і в тому, що учасники групи ще на стадії її організації визначають цілі її створення, види злочинної діяльності, на яких вона в подальшому буде спеціалізуватись. На стійкість злочинної групи також може вказувати здійснення нею діяльності в межах добре налагоджених каналів нелегальної міграції [4, с. 11].

Приходимо до висновку, що встановлення групового способу вчинення незаконного переправлення осіб через державний кордон України є одним з важливих завдань процесу доказування у такій категорії кримінальних проваджень. Таке вивчення в системі загальних положень методики розгляду злочину вимагає двобічного підходу: з одного боку - як до елемента кримінально-правової характеристики об'єктивної сторони злочину, з іншого - як до елемента процесуальної характеристики в розробці структури пізнання способу вчинення злочинів, передбачених ст. 332 КК України.

Список використаних джерел

1. Шульга А. М. Підстави кримінальної відповідальності за незаконне переправлення осіб через державний кордон України / А. М. Шульга, Н. Ю. Цвіркун // Вісник кримінологічної асоціації України. – 2017. – №1 (15). – С. 167–177.

2. Федосєєв В. В. Незаконне переправлення осіб через державний кордон України як форма об'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 332 КК України / В. В. Федосєєв // Форум права. – 2012. – № 4. – С. 970–974.

3. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-14. – Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14. – Назва з екрана.

4. Стрельцов Є. Л. Незаконне переправлення осіб через державний кордон України: склад злочину : конспект лекції / Є. Л. Стрельцов, А. М. Притула. – Одеса : Фенікс, 2011. – 28 с.

Боднар Анастасія Василівна, здобувач науково-дослідної лабораторії з проблем експертно-криміналістичного забезпечення навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА: СТАН НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Кримінальні провадження про умисне знищення або пошкодження чужого майна відносяться до складних як з точки зору юридичного аналізу, так і здійснення досудового розслідування. Це значною мірою пояснюється: характером способів вчинення як руйнівних процесів, що тягнуть за собою знищення багатьох слідів кримінального правопорушення; труднощами проведення окремих слідчих (розшукових) дій; відсутністю достатньої кількості слідчих, що володіють спеціальними знаннями і навичками розслідування даної категорії проваджень.

Усе це висуває вказану багатопланову проблему в коло актуальних напрямів досліджень у теорії криміналістики. Тому метою публікації є узагальнення найбільш значимих наукових досліджень із проблем використання спеціальних знань під час розслідування знищення або пошкодження майна [1, с. 7].

Проблемам, пов'язаним із окремими аспектами розслідування умисного знищення або пошкодження чужого майна, присвячені праці ряду науковців, а саме: Ю. П. Аленіна, В. П. Бахіна, М. Ю. Бузинарського, Т. В. Варфоломєєвої, О. М. Васильєва, І. Ф. Герасимова, В. А. Журавля, С. І. Зернова, Ю. В. Іванова, А. В. Іценка, О. Я. Качанова, Г. М. Козакова, І. І. Котюка, В. К. Лисиченка, Є. Д. Лук'янчикова, А. В. Мішина,